

Temat: Mądrość Prawieku

Zajęcia przeznaczone dla uczniów klasy ósmej szkoły podstawowej lub szkół ponadpodstawowych.

Czas trwania : 60 minut

Cele:

- uczniowie uczą się interpretować teksty kultury, szukać podobieństw i różnic, formułować argumenty, współpracować w grupie.
- uczniowie analizując refleksje swoich kolegów sprawdzają jak dobrze znają się w klasie pogłębiając w ten sposób wzajemne relacje.

Metody: burza mózgów, praca z tekstem źródłowym, dyskusja żetonowa, krótka wypowiedz pisemna na zadany temat

Formy pracy: grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne: makieta Prawieku, kolorowe żetony, flipcharty, teksty kultury czyli załączniki 1-5

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie – 10 minut Uczniowie spotykają się przy makiecie Prawieku wykonanej podczas warsztatów Powiatowej Instytucji Kultury w Legionowie. Jeśli znają powieść szukają elementów makiety związanych z poszczególnymi wydarzeniami i bohaterami powieści. Jeśli nie, nauczyciel zadając pytania dotyczące makiety stara się przybliżyć treść powieści. Przykładowe pytania : „Gdzie toczy się akcja: w mieście czy na wsi?”, „Co dzieje się na wzgórzu?”, „ W jakim okresie dzieje się powieść?”, „Jakie zauważacie budynki, obiekty ważne dla funkcjonowania wsi?”, „Kim są bohaterowie, czym się zajmują” . Detale makiety takie jak figurki żołnierzy, modele chat, samochodów, kościoła, młyna pozwalają odpowiedzieć na powyższe pytania.

Nauczyciel podsumowując tą część zajęć podkreśla, że wioska podobnie jak klasa to pewna wspólnota, w której każdy ma swoje miejsce, swoją historię i swoją mądrość. Dalsza część zajęć ma na celu poznanie mądrości mieszkańców Prawieku a także sprawdzenie jak uczniowie znają siebie nawzajem.

Uczniowie zostają podzieleni na cztery grupy. Podział dokonuje się przez losowanie karteczek: mądrość Misi, mądrość Izydora, mądrość dziedzica Popielskiego, mądrość Pawła. Uczestnicy mają za zadanie znaleźć inne osoby ze swojej grupy, następnie szukają kopert z cytatami z Prawieku, ukrytych w parku albo w Sali, w której znajduje się makieta. Koperty są podpisane nazwami grup. (załączniki 1, 2, 3, 4). Każda grupa ma za zadanie znaleźć swoją kopertę. Następnie uczniowie pracują w zespołach. Każda grupa powinna mieć swój stolik i flipchart. Uczestnicy otrzymują kolejną kopertę z różnymi tekstami kultury (załącznik numer 5) Spośród czterech tekstów wybierają ten, który najbardziej pasuje do ich fragmentu Prawieku. Zadaniem uczniów jest umotywić swój wybór, zaznaczyć w czym widzą podobieństwa, jaki jest ich stosunek do przemyśleń bohatera Prawieku, z czym się zgadzają a co budzi ich sprzeciw . Uczniowie pracują metodą dyskusji żetonowej, każdy dostaje cztery, kolorowe żetony (kolorowe tictaki): dwa białe, jeden czerwony, jeden zielony. Tictak biały położony na stoliczku grupy oznacza, że osoba chce rozpocząć nowy wątek w dyskusji, tic tak czerwony, że nie zgadza się z przedmówcą, zielony , że chce wzmocnić argumentami stanowisko przedmówcy. Każdy z uczestników

powinien wykorzystać wszystkie swoje żetony. Uczniowie swoje wnioski zapisują na flipchartach. Czas na dyskusję i pracę w grupach to 20 minut.

Kolejne 10 minut to czas, w którym uczniowie podchodząc do flipchartów zapoznają się z efektami pracy innych grup.

Kolejne zadanie to praca indywidualna. Każdy z uczniów wybiera cytat (jedno, dwa zdania z jednego z tekstów użytych w czasie zajęć) , który najbardziej do niego przemówił i na kartce pisze czemu wybrał akurat ten fragment. Wypowiedz nie powinna być dłuższa niż 10 zdań. Prowadzący uprzedza, że kartki będą czytane na głos i podkreśla, że kartek nie należy podpisywać. Uczniowie wrzucają je do kapelusza, następnie losują po jednej kartce. Jeśli wylosują swoją wrzucają ją z powrotem i losują jeszcze raz. Teraz zadaniem uczestników jest zastanowić się czyją kartkę wylosowali. Kolejno czytają wylosowaną pracę i mówią do kogo ich zdaniem należy i dlaczego tak przypuszczają . Autor pracy może się ujawnić i potwierdzić swoje autorstwo ale nie musi. Czas na wykonanie tego zadania to 20 minut.

W podsumowaniu zajęć nauczyciel podkreśla, że wszyscy podobnie jak mieszkańcy wioski tworzą wspólnotę i mają sobie wiele do przekazania.

Załącznik nr1

Mądrość Dziedzica Popielskiego

„Im starszy był dziedzic Popielski tym świat wydawał mu się straszniejszy. Człowiek młody zajęty jest własnym rozkwitem, parciem do przodu i poszerzaniem granic : od dzieciennego łóżeczka po ściany pokoju, dom, park, miasto, kraj , świat, a potem w wieku męskim, przychodzi czas rojenia o czymś jeszcze większym. Koło czterdziestki następuje przełom. Młodość w swoim natężeniu, w swojej mocy meczy się sobą. Którejś nocy czy któregoś poranka człowiek przechodzi granice osiąga swój szczyt i robi pierwszy krok w dół, ku śmierci . wtedy pojawia się pytanie : czy schodzić dumnie z twarzą zwróconą ku ciemności, czy odwrócić się ku temu co było, trzymać pozór i udawać , że to nie żadna ciemność, ale tylko światło zgaszono w pokoju.

Tymczasem widok czerwonej rękawiczki, która wyłoniła się spod brudnego śniegu, przekonał dziedzica, że największym oszustwem młodości jest wszelki optymizm, uporczywa wiara w to ,że coś się zmieni, poprawi, że we wszystkim jest postęp.”

Załącznik nr 2

Mądrość Izydora

Kiedys Izydor nabrał do płuc powietrza i wykrztusił znienacka :

- Ruscy mówią , że Boga nie ma.

Iwan Mukta odstawił szklanke i spojrzal na Izydora tymi swoimi nieprzeniknionymi oczami.

- Nie chodzi o to czy Bóg jest czy go nie ma . To nie tak. Wierzyć – nie wierzyć to jest pytanie.

- Ja wierzę, że jest – powiedział Izydor i walecznie wysunął brodę do przodu.- Jeżeli jest, to liczy mi się , że wierzę. Jeżeli nie ma, to przecież nic mnie nie kosztuje wierzyć.

- Dobrze myslisz- pochwalil go Iwan Muka- Ale to jednak nie jest tak , że wiara nic nie kosztuje.”

Mądrość Pawła

Paweł Boski nawet przy sortowaniu drzewa zawsze patrzył w przyszłość, przeszłość go nie interesowała. Sama myśl, że można kształtować przyszłość, wpływać na to, co się stanie, podniecała go. Czasem zastanawiał się, jak to wszystko się dzieje. Czy gdyby urodził się w pałacu jako Popielski, byłby taki sam jak teraz?. Czy myślałby tak samo? Czy podobałaby mu się Misia od Niebieskich? Czy nadal chciałby zostać felczerem, czy może mierzyłby wyżej – lekarzem, profesorem na uniwersytecie?

Mądrość Misi

W maju kwitł sad Misi i to był znak, że można pracować wszystkie zatechłe od zimy ubrania, zasłony, pościel, chodniki, serwety i narzuty przeciągała między kwitnącymi jabłoniami sznurki i wypełniała różowo-biały sad jaskrawymi kolorami. Za Misią dreptały dzieci, kury i psy. Czasem przychodził też Izydor, ale on zawsze mówił o rzeczach, które ją nie zajmowały. W sadzie myślała o tym, że nie da się zatrzymać kwitnienia drzew i że płatki nieuchronnie się osypią, liście zaś z czasem zbrązowieją, a potem opadną. Nie pocieszała jej myśl, że w przyszłym roku będzie tak samo, bo wiedziała, że to nieprawda. W przyszłym roku drzewa będą inne- większe, ich gałęzie masywniejsze, inna będzie trawa, inne owoce. Nigdy nie powtórzy się ta kwitnąca gałąź. „Nigdy nie powtórzy się to wieszanie prania- myślała. Nigdy nie powtórzę się ja.”

Załącznik nr 5

[POLAŁY SIĘ ŁZY ME CZYSTE, RZĘSISTE...] Adam Mickiewicz

Polowały się łzy me czyste, rześiste

Na me dzieciństwo sielskie, anielskie,

Na moją młodość górną i durną,

Na mój wiek męski, wiek klęski;

Polowały się łzy me czyste, rześiste...

[Adam Mickiewicz: Polowały się łzy me... \(ug.edu.pl\)](http://ug.edu.pl)

Nic dwa razy Wisława Szymborska

Nic dwa razy się nie zdarza
i nie zdarzy. Z tej przyczyny
zrodziliśmy się bez wprawy
i pomrzemy bez rutyny.

Choćbyśmy uczniami byli
najtępszymi w szkole świata,
nie będziemy repetować
żadnej zimy ani lata.

Żaden dzień się nie powtórzy,
nie ma dwóch podobnych nocy,
dwóch tych samych pocałunków,
dwóch jednakich spojrzeń w oczy. (...)

[Nic dwa razy - Wisława Szymborska \(poezja.org\)](http://poezja.org)

Myśli wyd. Księg. św. Wojciecha, Poznań 1921, s. 85-87, tłum. Tadeusz Boy-Żeleński Cytat za Zakład Pascala – Wikicytaty (wikiquote.org)

Bóg jest, albo go niema.“ Ale na którą stronę się przechylimy? Rozum nie może tu nic określić: nieskończony chaos nas oddziela. Na krańcu tego nieskończonego oddalenia rozgrywa się partja, w której wypadnie cetno czy lichy. Na co stawiacie? Wedle rozumu, nie możecie ani na to, ani na to; wedle rozumu nie możecie bronić żadnego z dwu.

Nie zarzucajcie tedy błędu tym, którzy uczynili wybór; nie wiecie bowiem. — Nie, ale będę im zarzucał, iż uczynili nie ten wybór, ale w ogóle wybór; mimo bowiem że ten co stawia na jedną stronę i ten co na drugą popełniają jednaki błąd, obaj popełniają błąd: trafnem jest nie zakładać się w ogóle.

— Tak, ale trzeba się zakładać; to nie jest rzecz dobrej woli, zmuszony jesteś. Cóż tedy wybierzesz? Zastanów się. Skoro trzeba wybierać, zobaczmy przy czem mniej ryzykujesz. (...)Zważmy zysk i stratę, zakładając się że Bóg jest. Rozpatrzmy te dwa wypadki: jeżeli wygrasz, zyskujesz wszystko; jeżeli przegrasz, nie tracisz nic. Zakładaj się tedy, że jest, bez wahania. — To cudowne.

[Zakład Pascala – Wikicytaty \(wikiquote.org\)](http://wikiquote.org)

Miłość od pierwszego wejrzenia Wisława Szymborska

Oboje są przekonani,
że połączyło ich uczucie nagle.

Piękna jest taka pewność,
ale niepewność piękniejsza.

Sądzą, że skoro nie znali się wcześniej,
nic między nimi nigdy się nie działo,
A co na to ulice, schody, korytarze,
na których mogli się od dawna mijać?

Chciałabym ich zapytać,
czy nie pamiętają -
może w drzwiach obrotowych
kiedyś twarzą w twarz?
jakieś "przepraszam" w ścisku?
głos "pomyłka" w słuchawce?
- ale znam ich odpowiedź.
Nie, nie pamiętają.

Bardzo by ich zdziwiło,
że od dłuższego już czasu
bawił się nimi przypadek.

Jeszcze nie całkiem gotów
zamienić się dla nich w los,
zbliżał ich i oddalał,
zabiegał im drogę
i tłumiąc chichot
odskakiwał w bok. (...)

Każdy przecież początek
to tylko ciąg dalszy,
a księga zdarzeń
zawsze otwarta w połowie.

[Miłość od pierwszego wejrzenia - Wisława Szymborska \(poezja.org\)](http://poezja.org)

Bibliografia

O.Tokarczuk, Prawiek i inne czasy, Wydawnictwo literackie, Kraków 2005

Strony internetowe

[Adam Mickiewicz: Połąły się ły me... \(ug.edu.pl\)](http://ug.edu.pl)

[Miłość od pierwszego wejrzenia - Wisława Szymborska \(poezja.org\)](http://poezja.org)

[Zakład Pascala – Wikicytaty \(wikiquote.org\)](http://wikiquote.org)

[Nic dwa razy - Wisława Szymborska \(poezja.org\)](http://poezja.org)

Autorka scenariusza: Małgorzata Paderewska nauczycielka historii w LO im Marii Konopnickiej w Legionowie i Zespole Szkół Salezjańskich w Legionowie